

Overzeese schrijfmaterialen

Om te schrijven was niet alleen papier nodig, maar ook schrijfmateriaal, zoals inktpotten, pennen, zandstrooiers en documentkisten. De overzeese handel van de VOC in de 17e en 18e eeuw zorgde voor de invoer van Chinees en Japans porselein in de Nederlandse Republiek, waaronder schrijfmaterialen. Ook Groningers richtten er gretig hun huis- en schrijfkamers mee in.

Dit schrijfstel bestaat uit een inktpot en zandstrooier van porselein uit Arita, Japan, en is versierd in zogenoemde felle 'Kakiemon' emailkleuren met bloemen en planten. Zandstrooiers werden gebruikt om zand te strooien over de natte inkt zodat deze sneller zou drogen. De inktpot bevat in elke hoek vier gaten waarin ganzenveren of schrijfpennen geplaatst kunnen worden. Een pennenmes werd gebruikt om ganzenveren in de juiste vorm te snijden, zodat deze geschikt waren om mee te schrijven.

Zonder papier, inkt en schrijfmaterialen was het bestaan van de VOC ondenkbaar. Papier liet de Compagnie-bestuurders en -werknemers cruciale informatie met elkaar uitwisselen over lange afstanden. Het papiergebruik binnen deze enorme organisatie

was niet vanzelfsprekend. De VOC was afhankelijk van een goed geregelde aankoop van papier en steunde op een strak gecoördineerde distributie hiervan naar verscheidene handelsposten.

Veel Aziatisch porselein, waaronder schrijfstellen, kwam in Groningen terecht dankzij een belangrijk figuur binnen de VOC, de Groninger Jan Albert Sichterman (1692-1764). In 1716 trad Sichterman in dienst bij de VOC. Hij werkte zich in korte tijd op van schrijver tot directeur van de VOC-factorij in Bengalen, India. Daardoor zat hij midden in de complexe bureaucratische papieren wereld van de VOC. In 1745 keerde Sichterman terug naar Groningen met een flink fortuin en een verzameling aan Aziatische kunstschaten. Hij liet een stadspaleis bouwen aan de Ossenmarkt. Zijn rijkdom leverde hem de bijnaam "de koning van Groningen" op. Maar men zou Sichterman ook met recht "de papierkoning van Groningen" kunnen noemen. Met dank aan het Groninger Museum en Frank Birkenholz.

Objectgegevens:

Groninger Museum:

- Inktpot en zandstrooier, Arita, Japan, 1680-1700
- Pennenmes in schede

Erfgoedorganisatie: GRID Grafisch Museum Groningen

Beschrijvingstitel: Overzeese schrijfmaterialen

Oneliner / quote: Zonder papier, inkt en schrijfmaterialen was het bestaan van de VOC ondenkbaar.

Fotografie uitsnede: Anton Tiktak

Fotografie: Anton Tiktak

Fotografie: Anton Tiktak

Fotografie: Anton Tiktak